

Notă Analitică

ALEGERILE PARLAMENTARE 2025

privind implicarea tinerilor
în procesul electoral

Această analiză este elaborat în cadrul proiectului „Votează Tinerii”, implementat de Consiliul Național al Tineretului din Moldova, cu suportul financiar al Fundației Est-Europene și al Suediei, în cadrul programului de granturi pentru „Susținerea organizațiilor neguvernamentale în eforturile de promovare a alegerilor libere, corecte și incluzive”.

Conținutul și opiniile exprimate în aceste materiale aparțin exclusiv autorului și nu reflect în mod neapărat viziunea donatorului.

Consiliul Național al Tineretului din Moldova

Adresa: Chișinău, str. Petru Rareș, 18, MD-2005, Moldova

Date de contact:

Telefon: + (373 78) 325272

e-mail: corespondenta@cntm.md

web: <https://cntm.md/>

CNTM
CONSILIUL NAȚIONAL AL TINERETULUI DIN MOLDOVA

NOTĂ ANALITICĂ

PRIVIND IMPLICAREA TINERILOR ÎN PROCESUL ELECTORAL

Sumar executiv

Tinerii din Republica Moldova reprezintă aproape [o pătrime din electorat](#). Cu toate acestea, implicarea lor reală în procesele politice și electorale rămâne mult sub potențial. Datele arată că, la alegerile prezidențiale din 2024, mai puțin de jumătate dintre tineri au mers la vot în primul tur, iar deși participarea a crescut în [turul doi](#), [decalajul dintre urban și rural](#) a rămas semnificativ, până la 15 puncte procentuale.

În același timp, prezența tinerilor pe listele partidelor politice este redusă și adesea simbolică. În pregătirea alegerilor parlamentare din 2025, doar între 13% și 20% dintre candidații propuși de partidele mari sunt sub 35 de ani, mulți dintre ei plasați pe poziții neeligibile. Aceasta demonstrează o discrepanță clară între discursul public privind „sprijinirea tinerilor” și realitatea reprezentării lor politice.

Deși [legislația](#) prevede că 10% din alocațiile bugetare ale partidelor să fie destinate promovării tinerilor, lipsa unor mecanisme clare de monitorizare și transparență face ca impactul acestor resurse să fie limitat. Organizațiile de tineret ale partidelor există mai degrabă formal, fără autonomie juridică sau financiară, ceea ce le reduce capacitatea de a influența agenda politică și de a atrage tinerii spre implicare activă.

Constatări cheie

- Subreprezentare constantă – lipsa unei reglementări clare duce la instabilitatea tinerilor pe liste electorale, media fiind de sub 20%.
- Distribuție inegală – atunci când sunt incluși, tinerii apar frecvent pe locuri fără șanse reale de a fi aleși.
- Finanțare insuficientă și netransparentă – cei 10% din buget destinați tinerilor nu garantează un impact real.
- Aripă de tineret slabe – organizațiile de tineret depind de structurile „mamă” și nu au putere de decizie sau vizibilitate politică.

Recomandări cheie

Pentru ca implicarea tinerilor să nu mai rămână doar la nivel declarativ, sunt necesare trei schimbări majore:

1. **O cotă obligatorie de minimum 20% pentru tinerii pe listele electorale**, cu o distribuție uniformă pe toată lista, astfel încât șansele reale de a accede în Parlament să fie garantate.
2. **O finanțare sporită și transparentă pentru activitățile tinerilor**, majorând alocările de la 10% la cel puțin 15% și introducând raportări financiare separate pentru organizațiile de tineret.
3. **Consolidarea aripilor de tineret ca structuri autonome**, cu statut juridic și gestiune financiară independentă, capabile să își stabilească propriile programe de leadership, mentorat politic și campanii civice.

Republica Moldova riscă să irosească energia și viziunea unei generații care poate moderniza viața politică. Fără cote clare, finanțare transparentă și organizații de tineret puternice, participarea tinerilor rămâne fragilă și simbolică. Cu aceste măsuri, însă, tinerii pot deveni un actor real al schimbării democratice, aducând mai multă legitimitate, reprezentativitate și prosepțime procesului politic.

Introducere

1.1 Context și obiective

Această notă analitică este elaborată într-un moment important pentru procesul democratic al Republicii Moldova, pe fundalul pregătirilor pentru Alegerile Parlamentare din toamna anului 2025 și al necesității modernizării cadrului legislativ privind finanțarea partidelor politice. În ultimii ani, implicarea tinerilor în viața politică a cunoscut o ușoară creștere, însă datele disponibile arată că potențialul lor civic și electoral rămâne insuficient valorificat. În același timp, lipsa unor mecanisme concrete care să stimuleze partidele politice să promoveze tinerii pe listele de candidați reduce șansele acestora de a avea o reprezentare consistentă în procesul decizional.

Experiența unor state europene arată că introducerea unor beneficii financiare dedicate partidelor care încurajează participarea tinerilor, fie prin cote minime pe listele electorale, fie prin finanțare separată pentru organizațiile de tineret, poate spori semnificativ interesul noii generații pentru politică și consolidarea democrației. În Republica Moldova, există anumite măsuri implementate în acest sens, totuși necesită reforme și inovații.

Scopul acestei analize este de a evalua situația actuală privind implicarea tinerilor în procesul electoral și de a identifica oportunitățile prin care legislația și mecanismele de finanțare a partidelor politice ar putea fi ajustate pentru a sprijini și a încuraja participarea semnificativă a tinerilor în politică.

Obiectivele specifice a acestei analize sunt:

- prezentarea tendințelor actuale de participare electorală a tinerilor în Republica Moldova;
- identificarea barierelor legislative, instituționale și culturale care limitează implicarea lor;
- analiza modelelor internaționale relevante privind finanțarea separată sau stimulentele pentru promovarea tinerilor în politică;
- formularea unor recomandări pentru îmbunătățirea cadrului legislativ, inclusiv prin introducerea unor beneficii bugetare pentru partidele care promovează tinerii pe listele electorale, dar și amendamente legislative pentru acele partide ce nu acționează în conformitate cu legislația în vigoare;

Documentul se adresează factorilor de decizie, partidelor politice, organizațiilor de tineret și societății civile, oferind date, exemple și bune practici care să inspire măsuri concrete. Printr-o abordare clară și argumentată, analiza își propune să transforme implicarea tinerilor într-un obiectiv strategic al vieții politice și să sprijine crearea unui cadru de finanțare care să stimuleze activ acest proces.

1.2 Date și statistici privind implicarea tinerilor în procesul electoral

Conform datelor Comisiei Electorale Centrale (CEC) [Analiza nivelului de participare a tinerilor din Moldova în procesul electoral, în cadrul alegerilor Prezidențiale din anul 2024 și Referendumului Constituțional](#), tinerii cu vârste între 18 și 35 de ani reprezintă 27,66% din totalul alegătorilor din Republica Moldova (770.008 persoane). Dintre aceștia, 9,72% se află în categoria 18-25 ani, iar 17,94% în categoria 26-35 ani, ceea ce face din această categorie un segment electoral semnificativ, cu potențial major de influențare a rezultatului alegerilor.

La scrutinul prezidențial din 2024, implicarea electorală a tinerilor a cunoscut o creștere între tururi, dar rămâne sub nivelul optim. În **Turul I**, rata medie de participare a fost de **46,4%**, în timp ce în **Turul II** a crescut la **51,85%**.

Analiza pe medii de rezidență indică un decalaj important între urban și rural, de până la **15 puncte procentuale** în favoarea mediului urban. În zonele rurale, rata mai scăzută este influențată de factori precum migrația externă a tinerilor, infrastructura deficitară și accesul limitat la informație electorală.

Participarea diferă semnificativ între mediul urban și rural, cu un decalaj de până la 15 puncte procentuale în favoarea mediului urban. În mediul rural, migrația tinerilor și infrastructura redusă contribuie la o prezență mai scăzută.

Datele arată disparități semnificative între circumscripții:

- Cele mai ridicate rate de participare (18-25 ani, Turul II): Chișinău (66,74%), Bălți (43,85%), Criuleni (42,45%).
- Cele mai scăzute rate de participare (18-25 ani, Turul II): Cantemir (24,61%), Ștefan Vodă (22,61%), Briceni (22,19%).

Aceste diferențe reflectă impactul infrastructurii, al resurselor de mobilizare și al campaniilor locale adaptate.

Participarea tinerilor nu se limitează la exercitarea votului. În cadrul administrației electorale, tinerii sub 35 de ani reprezintă circa 18% din totalul funcționarilor electorali instruiți, iar categoria 18-25 de ani are o pondere sub 4%. Această subreprezentare este și mai evidentă în funcțiile decizionale (președinți, secretari de birouri electorale). [„Centrul de instruire continuă în domeniul electoral”](#)

În schimb, în calitate de observatori electorali naționali, tinerii sub 35 de ani au avut o pondere de 57%, ceea ce demonstrează un interes crescut pentru asigurarea transparenței procesului electoral.

Motivele **principale pentru vot includ**: responsabilitatea civică (85%), susținerea parcursului european (~77%), dorința de schimbare (51%). [RAPORT cu privire la rezultatele referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024](#)

Printre măsurile percepute ca fiind eficiente pentru creșterea participării se numără:

- Implicarea permanentă a tinerilor în procesele decizionale (78%).
- Campanii de informare interactive și adaptate generației tinere (59%).
- Introducerea sesiunilor de educație civică în școli și universități (49,1%).
- Implementarea votului electronic (47,9%).

1.3 Importanța implicării tinerilor în procesul electoral

Datele din alegerile prezidențiale 2024 arată că aproximativ jumătate dintre tineri au votat, cu o rată de participare de 46,4% în Turul I și 51,85% în Turul II. Aceasta este o cifră importantă, dar insuficientă pentru a valorifica pe deplin potențialul acestui segment. În contextul în care tinerii au un profil mai conectat la problemele actuale, orientat spre soluții moderne și adaptat la provocările globale, absența lor în procesul electoral înseamnă pierderea unei viziuni proaspete în procesul de luare a deciziilor politice.

Participarea tinerilor are multiple beneficii directe și indirecte:

- Consolidarea legitimității democratice – un proces electoral cu o implicare semnificativă a tinerilor reflectă voința unei părți importante a societății și asigură reprezentativitatea reală a aleșilor.
- Promovarea agendei generației tinere – prin prezență la vot, tinerii pot influența prioritățile politice, determinând partidele să integreze în programele lor, teme precum educația modernă, protecția mediului, locurile de muncă pentru tineri sau digitalizarea serviciilor publice.
- Inovație și reformă – tinerii sunt mai deschiși spre tehnologii și metode electorale moderne (vot electronic, consultări online), ceea ce poate impulsiioniza modernizarea întregului proces electoral.
- Efect de multiplicare – implicarea activă a tinerilor creează un exemplu pentru comunitate și poate mobiliza alți cetățeni, inclusiv din generațiile mai vârstnice.

Totuși, statistica actuală indică și provocări majore:

- un decalaj de până la 15 puncte procentuale între mediul urban și rural;
- diferențe regionale semnificative, cu rate de participare sub 25% în unele raioane;
- subreprezentarea tinerilor în funcțiile administrative electorale (doar 18% dintre funcționarii instruiți au sub 35 de ani, iar cei 18-25 ani reprezintă sub 4%).

Aceste realități subliniază necesitatea unor politici publice și mecanisme de stimulare menite să:

- reducă barierele legislative și instituționale pentru candidații tineri;
- introducă stimulente financiare pentru partidele care promovează tineri pe listele electorale;
- dezvolte programe continue de educație civică, inclusiv în mediul rural și în școli;
- asigure acces echitabil la informație și infrastructură electorală.

La fel, implicarea lor ca observatori, membri ai birourilor electorale, voluntari în campanii civice sau promotori ai transparenței contribuie la protecția procesului democratic împotriva manipulării și coruperii.

Prin urmare, tinerii reprezintă motorul schimbării democratice, iar absența lor din procesul electoral lasă un gol periculos în reprezentarea politică. Crearea de oportunități reale pentru implicare și eliminarea barierelor existente nu este doar un obiectiv politic, ci o investiție în viitorul democratic al Republicii Moldova.

Capitolul II. Cadrul legislativ privind participarea tinerilor în procesul electoral

2.1 Studiul legislației naționale

În conformitate cu [Legea nr. 215/2016 cu privire la tineret](#), **Art. 1** „Prezenta lege reglementează principiile și obiectivele politicilor de tineret, domeniile de intervenție ale statului în domeniul tineretului, precum și cerințele față de actorii politicilor de tineret. Scopul prezentei legi constă în asigurarea creării oportunităților de participare și dezvoltare multilaterală a tinerilor în vederea participării lor active la toate aspectele vieții prin integrare și implicare deplină, prin acces la informare și la servicii de calitate în educație, sănătate și în domeniul social-economic.” Această prevedere plasează participarea tinerilor în centrul politicii publice naționale, iar termenul „participare activă” include implicit și participarea politică și electorală. Dacă legea impune statului să creeze oportunități, una dintre cele mai eficiente ar fi garantarea prin Codul Electoral

a unei cote minime de tineri pe listele de candidați, astfel încât această participare să nu depindă exclusiv de voința partidelor, ci să fie susținută legislativ.

Totodată, **Art. 3 lit. d) și e)**, consacră principiul participării, „*Realizarea politicii de tineret se întemeiază pe principiile: (...) d) participării – implicare activă a tinerilor în procesul de luare a deciziilor, consultări publice, realizarea de activități care se produc în societate și care îi vizează în mod direct sau indirect; e) parității – proces de luare a deciziilor de comun acord între autoritățile publice și tineri prin distribuirea egală a responsabilităților în bază de încredere și de respect reciproc.*” Aceste principii impun un standard de implicare reală a tinerilor, nu doar simbolică. Dacă în cazul femeilor, principiul egalității a fost implementat printr-o cotă de reprezentare de 40%, pentru tineri, lipsa unei cote minime contravine spiritului acestei legi, deoarece le limitează șansele de a influența procesul decizional.

Mai mult, **Art. 16** „*Structura neformală de participare a tinerilor este o formă de participare a tinerilor întruniți benevol și activează în interesele tinerilor. (...) Organizațiile de tineret ale partidelor politice sînt considerate structuri neformale de participare a tinerilor.*” Această recunoaștere legală a organizațiilor de tineret ale partidelor politice demonstrează că tinerii sunt deja văzuți ca potențiali actori politici. Totuși, fără un mecanism legislativ care să oblige partidele să îi includă pe liste într-un procent minim, aceste organizații pot rămâne fără putere reală de decizie, iar implicarea tinerilor se poate limita la activități de sprijin, nu de reprezentare.

Potrivit **Legii nr. 294/2007 privind partidele politice, Art. 28 alin. (2¹)** „*20% din valoarea alocațiilor anuale de la bugetul de stat vor fi utilizate în scopul promovării și încurajării participării femeilor în procesele politic și electoral, iar 10% din valoarea alocațiilor primite vor fi utilizate pentru promovarea și încurajarea tinerilor în procesele politic și electoral. În cazul partidelor politice în care există organizații ale femeilor și ale tinerilor, aceste fonduri vor fi gestionate de organizațiile în cauză.*” Această prevedere recunoaște oficial importanța implicării tinerilor, alocându-le fonduri dedicate. Însă, deși există sprijin financiar, lipsa unei cote minime în Codul Electoral face ca aceste resurse să nu se traducă întotdeauna în locuri eligibile pe liste. În cazul femeilor, combinația dintre fonduri dedicate și cotă minimă de 40% a avut efecte vizibile. Un mecanism similar pentru tineri ar crea nu doar condiții, ci și obligația efectivă de includere.

Regulamentul privind finanțarea activității partidelor politice întărește această direcție: **pct. 40 lit. f) și g)** prevede „*5% - partidelor politice proporțional cu tinerii aleși efectiv în cadrul alegerilor parlamentare; 5% - partidelor politice proporțional cu tinerii aleși efectiv în cadrul alegerilor locale.*”, iar **pct.61 lit. l)** „*Subvențiile de la bugetul de stat pot fi utilizate prin decizia organului de conducere al partidului politic pentru următoarele destinații: (...) l) cheltuieli pentru programe destinate tinerilor și femeilor.*”

Această prevedere creează un cadru legal prin care partidele pot direcționa resurse financiare către programe special concepute pentru tineri și femei, cum ar fi instruire politice, campanii de informare, proiecte de leadership sau platforme de consultare civică. Avantajul acestei norme este flexibilitatea: partidele au libertatea de a decide tipul programelor și modul de implementare, putând adapta acțiunile la specificul propriului electorat și la nevoile identificate.

Prin urmare, **pct. 62¹** obligă „*Partidele politice (...) vor utiliza 10% din valoarea alocațiilor anuale în scopul promovării și încurajării tinerilor în procesele politice și electorale.*” Aceste mecanisme financiare stimulează indirect implicarea, însă, în lipsa unei cote minime de candidați tineri pe liste, ele nu asigură o reprezentare reală și constantă.

Conform **Codului Electoral Art. 68 alin. (3)**, „Listele candidaților pentru alegerile parlamentare și locale se întocmesc respectându-se cota minimă de reprezentare de 40% pentru ambele sexe. Poziționarea candidaților pe liste se face conform formulei: minimum patru candidați la fiecare zece locuri.” Această reglementare a demonstrat că o cotă minimă obligatorie este un instrument eficient de creștere a reprezentării unui grup subreprezentat. Prin analogie, introducerea unei cote minime de candidați tineri (de exemplu, 20% sub 35 de ani) ar contribui la corectarea dezechilibrelor actuale și la creșterea implicării tinerilor în viața politică și electorală.

Prin urmare, pe baza principiilor din **Legea nr. 215/2016**, stimulentele financiare din **Legea nr. 294/2007** și **Regulament**, precum și a precedentului creat de **cota de gen** din **Codul Electoral**, se justifică introducerea unei cote minime obligatorii pentru tineri în listele electorale. Aceasta ar transforma prevederile actuale dintr-o susținere teoretică și financiară într-o garanție legislativă de reprezentare, contribuind la o democrație mai incluzivă și la o participare activă a tinerilor în procesul electoral.

2.1 Studiul legislației și bunelor practici internaționale

O bună practică servește legislația **Norvegiei**, conform **Political Parties Act** (Partiloven) și **reglementările Ministerului Guvernării Locale**, organizațiile de tineret ale partidelor parlamentare primesc subvenții naționale și, în multe cazuri, și subvenții la nivel de județ/municipiu. Subvenția se calculează pe baza numărului de membri și a activităților raportate, separat de finanțarea partidului principal. Scopul declarat de norvegieni este „creșterea participării tinerilor la viața democratică și formarea liderilor politici viitori”. Particularitatea de bază este să fie structuri proprii, cu statut separat și contabilitate proprie, chiar dacă sunt afiliate partidului.

Potrivit site-ului oficial despre finanțarea partidelor politice, raportările financiare trebuie să includă și organizațiile de tineret, care sunt tratate separat și trebuie să depună conturi proprii conform „Political Party Act” și regulamentelor aferente. De asemenea, organizațiile de tineret pot aplica individual pentru finanțare la nivel județean sau central, similar partidelor „mamă”.

Un alt bun exemplu este legislația **Suediei**, în conformitate cu **Ordonanța privind subvențiile de stat pentru organizații de tineret (Förordning om statsbidrag till ungdomsorganisationer)**, orice organizație de tineret cu structură democratică și minim 60% membri cu vârsta 6–25 ani poate aplica pentru granturi naționale. Organizațiile de tineret ale partidelor politice sunt eligibile în egală măsură, cu condiția să aibă personalitate juridică separată și activitate proprie. Grantul este distinct de finanțarea publică acordată partidelor. Particularitatea de bază a suedezilor este accentul pe educație civică, formare de competențe democratice și activism la nivel local/regional.

Conform **Ordonanței privind subvențiile de stat pentru organizații de copii și tineret (Ordinance on State Grants for Child and Youth Organisations)**, statul sprijină financiar organizațiile non-profit de tineret democratice, inclusiv cele afiliate partidelor politice, cu condiția să îndeplinească criteriile legale (număr minim membri, independență etc.). Agenția Suedeză pentru Tineret și Societate Civilă (MUCF) distribuie anual granturi către organizațiile de tineret și civil society, raportând utilizarea acestor granturi la guvern.

În **Finlanda**, conform **Youth Act (Nuorisolaki)** și **regulamentele Ministerului Educației și Culturii**, Guvernul acordă subvenții anuale organizațiilor de tineret naționale, inclusiv celor politice, printr-un buget separat de finanțarea partidelor. Organizațiile trebuie să aibă cel puțin 1.000 de membri și activitate în mai multe regiuni ale țării. Finanțarea este destinată exclusiv

activităților de tineret: formare, campanii educative, implicare civică, evenimente internaționale etc. Drept prioritate, au un program special de finanțare a organizațiilor studențești afiliate politic, pentru a sprijini implicarea în universități.

Legea Tineretului (Youth Act) autorizează acordarea de subvenții de stat pentru organizațiile de tineret, inclusiv cele politice, pentru activități precum educație civică, cooperare internațională, centre pentru tineret etc. „Youth Wiki” confirmă că Ministerul Educației și Culturii finanțează anual aproximativ 100 de organizații naționale, printre care și asociații de tineret politice.

Observăm că, în toate cele trei state banii către organizațiile de tineret nu trec prin partidul politic de bază, ci merg direct către entitatea de tineret. Aceste organizații trebuie să fie entități juridice distincte, cu raportare financiară separată și activitate proprie documentată. Scopul declarat al subvenției este formarea tinerilor lideri și stimularea participării civice, nu finanțarea directă a campaniilor electorale ale partidului.

Ar fi bine să ținem cont de practicile Uniunii Europene, UE investește în special în tinerii politicieni și în organizațiile politice de tineret prin inițiative precum **Youth Action Plan – Youth & Women in Democracy Initiative**, care oferă finanțare și capacitate de organizare tinerelor organizații în scopul consolidării democrației și participării civice. https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/youth/youth-action-plan_en

Prin programul Erasmus+, proiectele ce vizează participarea civică a tinerilor pot primi până la 60 000 EUR drept grant, incluzând costuri de management și coaching pentru grupuri informale de tineri. Deși nu sunt destinate exclusiv partidelor politice, facilitează cadrul civic în care tinerii pot fi implicați politic. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/>

La nivel european, partidele politice mari au dezvoltat structuri interne de tineret care funcționează ca „școli politice” și laboratoare de idei. Exemple:

- **Youth of the European People’s Party (YEPP)** – coordonează rețeaua tinerilor din partidele membre PPE, cu programe de leadership și participare la consiliile de decizie ale partidului.
<https://youthpepp.eu/>
<https://www.youthforum.org/members/yepp-youth-of-the-european-peoples-party>
- **Federation of Young European Greens (FYEG)** – promovează tinerii în poziții eligibile și gestionează campanii tematice cu bugete dedicate, inclusiv pentru europarlamentari sub 30 de ani.
<https://fyeg.org/>
<https://gef.eu/partner/federation-young-european-greens-fyeg>
- **European Liberal Youth (LYMEC)** – activează în lobby european pentru cota minimă de tineri pe listele electorale.
<https://www.lymec.eu/>
<https://www.youthforum.org/members/lymec-european-liberal-youth>
- **Young Democrats for Europe (YDE)** – implică tinerii în construcția de platforme politice centriste.

Capitolul III. Participarea redusă a tinerilor în procesul electoral din Republica Moldova

3.1 Contextul actual și dimensiunea problemei

Alegerile parlamentare ordinare din Republica Moldova, programate pentru 28 septembrie 2025, constituie un moment de cotitură pentru viața politică națională. Cetățenii urmează să aleagă cei 101 deputați în Parlamentul Republicii Moldova, unicul organ legislativ și reprezentativ suprem al poporului. Validitatea scrutinului depinde de participarea a cel puțin o treime dintre alegătorii înscrși în listele electorale, iar accesul partidelor în Parlament este condiționat de atingerea pragului electoral stabilit de legislație: 5% pentru partide politice, 7% pentru blocuri electorale și 2% pentru candidați independenți.

În ultimii ani, tema implicării tinerilor în politică a devenit o prioritate atât pentru societatea civilă, cât și pentru partidele politice. Într-o societate marcată de migrație, dezechilibre demografice și neîncredere în instituțiile statului, prezența tinerilor în organele reprezentative este esențială pentru reînnoirea clasei politice și pentru crearea unor politici publice adaptate noilor generații. Totuși, realitatea listelor electorale arată o discrepanță între retorica publică și reprezentarea efectivă a tinerilor.

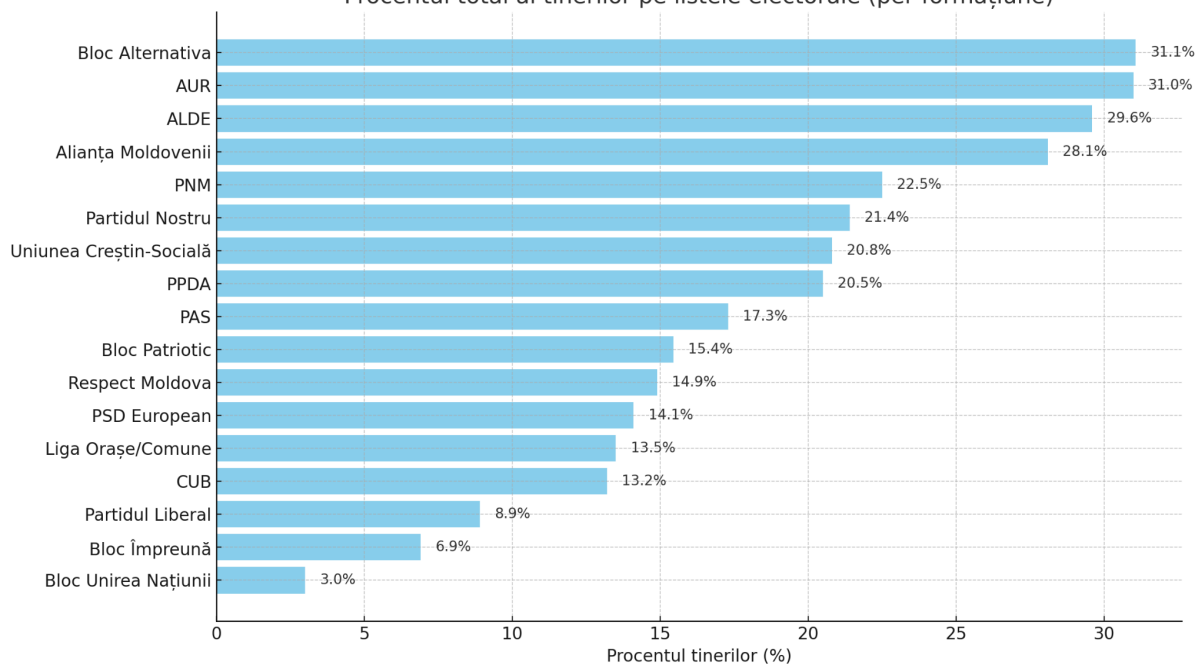
Pentru a înțelege gradul de deschidere a partidelor față de tânăra generație, am analizat listele electorale prezentate la [Comisia Electorală Centrală](#) de către patru formațiuni politice. Drept „tineri” sunt considerați candidații născuți după anul 1990.

*Datele din tabelul prezentate mai jos au fost colectate la data de 30.08.2025.

Partid/Bloc	Nr. total candidați	Nr. tineri	Procent tineri
Partidul Acțiune și Solidaritate	104	18	17,3%
Partidul „Democrația Acasă”	88	20	20,5%
Coaliția pentru Unitate și Bunăstare	53	7	13,2%
Alianța Liberalilor și Democraților pentru Europa	54	16	29,6%
Partidul Social Democrat European	64	9	14,1%
Partidul Național Moldovenesc	55	14	22,5%
Blocul electoral patriotic al Socialiștilor, Comuniștilor, Inima și Viitorul Moldovei	110	17	15,5%
Blocul electoral “Alternativa”	103	32	31,1%
Mișcarea “Respect Moldova”	101	15	14,9%

Blocul electoral "Împreună"	58	4	6,9%
Liga Orașelor și Comunelor	52	7	13,5%
Alianța pentru Unirea Românilor	58	18	31%
Alianța "Moldovenii"	57	16	28,1%
Blocului Electoral „Blocul Unirea Națiunii”	66	2	3%
Partidul Liberal	56	5	8,9%
Uniunea Creștin-Socială din Moldova	53	11	20,8%
Partidul Nostru	103	22	21,4%

Procentul total al tinerilor pe listele electorale (per formațiune)

Analiza detaliată

*Datele din tabelul prezentate mai jos au fost colectate la data de 30.08.2025.

Formațiune	Procent total tineri	Tineri în top 10	Tineri în top 35	Tineri pe locurile 36-70	Tineri după locul 70	Observație principală
Partidul Acțiune și Solidaritate	17,3 % (18/104)	TRUE	4 (locurile 10, 12, 13, 21)	6	8	Deschidere moderată; câțiva tineri eligibili, dar accent pe stabilitate.
Partidul „Democrația Acasă”	20,5% (20/88)	TRUE	5 (locurile 5, 21, 23, 28 și 30)	13	2	
Coaliția pentru Unitate și Bunăstare	13,2% (7/53)	TRUE	6 (locurile 5, 15, 19, 21, 28 și 31)	1	-	
Alianța Liberalilor și Democraților pentru Europa	29,6% (16/54)	FALSE	8 (locurile 11, 14, 22, 25, 26,27,30 și 35)	8	-	
Partidul Social Democrat European	14,1% (9/64)	FALSE	-	9	-	
Partidul Național Moldovenesc	22,5% (14/55)	TRUE	7 (locurile 7, 15, 18, 24, 27, 28 și 33)	7	-	
Blocul electoral patriotic al Socialiștilor, Comuniștilor, Inima și Viitorul Moldovei	15,45 % (17/110)	TRUE	2 (locurile 2 și 13)	5	10	Prezență simbolică; doar un tânăr foarte sus, restul pe poziții mai joase.
Blocul electoral “Alternativa”	31,07 % (32/103)	FALSE	5 (locurile 13, 21, 31, 33, 35)	11	16	Pondere mare și distribuție echilibrată; intenție clară de reînnoire.
Mișcarea “Respect Moldova”	14,9% (15/101)	FALSE	2 (locurile 22 și 34)	4	9	
Blocul electoral “Împreună”	6,9% (4/58)	FALSE	-	4	-	
Liga Orașelor și Comunelor	13,5% (7/52)	FALSE	2 (locurile 27 și 29)	5	-	
Alianța pentru Unirea Românilor	31% (18/58)	FALSE	6 (locurile 16, 19, 20, ,22, 28 și 31)	12	-	
Alianța “Moldovenii”	28,1% (16/57)	TRUE	7 (locurile 2, 6, 12, 22, 28, 29 și 33)	9	-	
Blocului Electoral	3% (2/66)	FALSE	-	2	-	

„Blocul Unirea Națiunii”						
Partidul Liberal	8,9% (5/56)	FALSE	4 (locurile 21, 30, 32 și 35)	1	-	
Uniunea Creștin-Socială din Moldova	20,8% (11/53)	TRUE	7 (locurile 6, 8, 18, 26, 27, 28 și 35)	4	-	
Partidul Nostru	21,4% (22/103)	FALSE	6 (locurile 20, 22, 23, 29, 30 și 31)	8	8	

Concluzii

- **Campionii tinerilor:** Blocul Alternativa și AUR se detașează cu peste 30 % candidați tineri, însă distribuția acestora pe listele electorale este una nesemnificativă, întrucât în top 10 nu avem prezent nici un tânăr, iar primul tânăr din lista se regăsește pe locul 13, șansele acestuia fiind mici.
- **Partidele tradiționale:** (PAS, Blocul Patriotic) păstrează un model prudent, cu 15-17 %, unde tinerii sunt vizibili dar nu dominanți.
- **Partidele marginale:** (Blocul Unirea Națiunii, Blocul Împreună, Partidul Liberal) arată o **excludere aproape totală a tinerilor**, ceea ce le reduce atractivitatea în fața electoratului tânăr.
- **Tendința generală:** tinerii sunt mai vizibili în partide noi și blocuri electorale emergente, în timp ce partidele consacrate preferă stabilitatea și continuitatea prin candidați mai experimentați.

În baza datelor analizate mai sus și conform sondajului realizat de CBS Research la comanda Comunității WatchDog.MD și IPP, publicat de TVR Moldova pe 20 august 2025 ([link aici](#)), distribuția mandatelor arată astfel:

- PAS – 41 mandate
- Blocul Patriotic (PSRM-PCRM și aliați) – 36 mandate
- Blocul „Alternativa” – 13 mandate
- Partidul Nostru – 11 mandate

Pornind de la aceste cifre și de la pozițiile candidaților tineri (18-35 ani) pe listele electorale, estimăm că în viitorul Parlament ar urma să acceadă doar 8 tineri deputați din totalul de 101, adică aproximativ 7,9 %.

Cum arată estimarea pe partide:

- PAS – 5 tineri (locurile 10, 12, 13, 21 și 37) → 5/41 mandate (≈12,2 %)
- Blocul Patriotic – 2 tineri (locurile 2 și 13) → 2/36 mandate (≈5,6 %)
- Blocul „Alternativa” – 1 tânăr (locul 13) → 1/13 mandate (≈7,7 %)
- Partidul Nostru – niciun tânăr în primele 11 poziții → 0/11 mandate

Așadar, deși pe liste se regăsesc tineri, realitatea poziționării lor arată că reprezentarea generației tinere va fi modestă și insuficientă, mai ales dacă ne raportăm la faptul că tinerii reprezintă peste un sfert din populația Republicii Moldova.

3.2 Determinanți și bariere structurale ale participării tinerilor

Implicarea tinerilor în viața politică și în alegeri depinde de o serie de factori sociali, economici și instituționali. Printre cei mai importanți se numără:

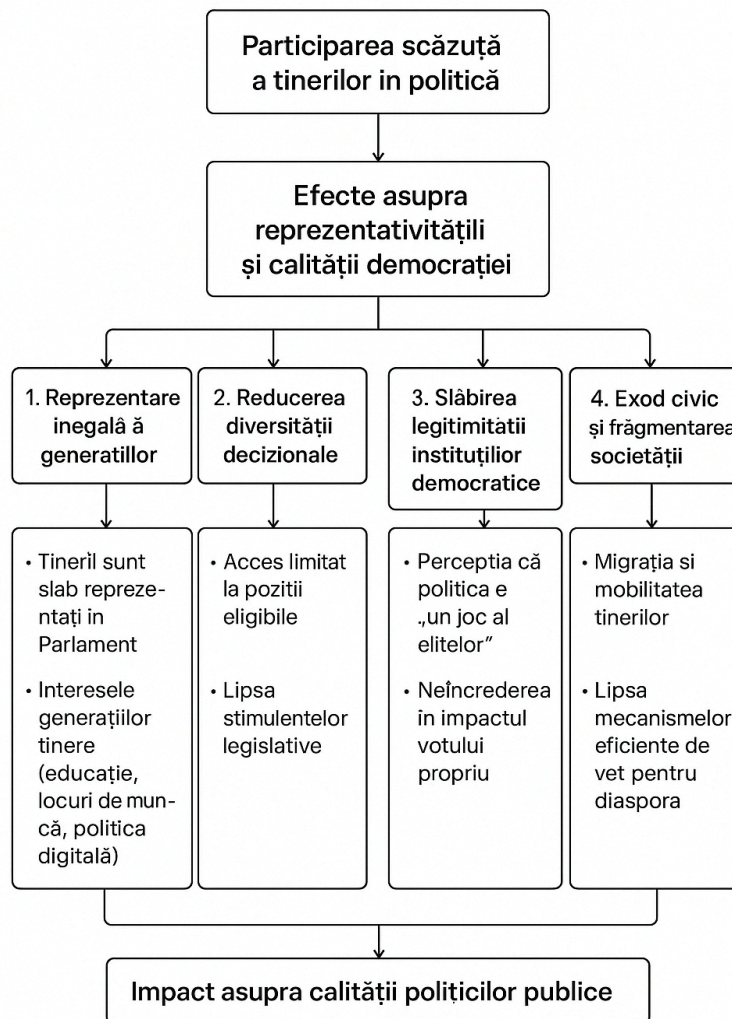
- Nivelul de educație civică și politică
 - Accesul la programe de educație civică modernă contribuie la formarea unei culturi politice active.
 - Tinerii familiarizați cu instituțiile democratice și cu mecanismele electorale sunt mai predispuși să se implice.
- Accesul la informație și mediatizarea problemelor tinerilor
 - Rețelele sociale și noile platforme media oferă oportunități suplimentare de mobilizare.
 - Totuși, lipsa unei comunicări adaptate publicului tânăr din partea partidelor reduce eficiența campaniilor de mobilizare.
- Oportunitățile de participare în partide și organizații politice
 - Existența organizațiilor de tineret ale partidelor și deschiderea acestora pentru promovarea tinerilor pe listele electorale pot stimula implicarea.
 - Modele externe (precum Norvegia, Suedia sau Finlanda) arată că sprijinul financiar direct pentru organizațiile de tineret poate fi un determinant puternic al implicării.
- Factori socio-economici
 - Tinerii activi pe piața muncii și cei care locuiesc în mediul urban au o participare mai ridicată.
 - Migrația masivă și precaritatea locurilor de muncă afectează direct nivelul de implicare în viața politică.

Pe lângă acești determinanți pozitivi și bariere structurale, există o serie de obstacole care reduc participarea tinerilor:

Obstacol	Descriere	Exemple/Detalii
Subreprezentarea pe listele electorale	Tinerii sunt insuficient reprezentați pe listele partidelor	În alegerile parlamentare din 2025, doar ~1 din 5 candidați este sub 35 de ani. ALDE se apropie de 30% tineri, restul partidelor au 13-20%.
Acces limitat la poziții eligibile	Chiar dacă sunt pe liste, tinerii sunt adesea pe locuri neeligibile	Reduce șansele reale de a ajunge în Parlament.
Lipsa stimulentei legislative și financiare	Nu există mecanisme clare pentru sprijinul tinerilor	Spre deosebire de Norvegia sau Suedia, partidele moldovenești nu primesc finanțare separată pentru organizațiile de tineret.
Percepția de marginalizare	Tinerii consideră politica ca „un joc al elitelor”	Conduce la neîncredere, participare redusă la vot și lipsa implicării în partide.
Migrația și mobilitatea ridicată	Mulți tineri trăiesc în străinătate	Reduce implicarea directă; acces limitat la secțiile de votare sau la votul electronic pentru diaspora.

3.3 Consecințe asupra reprezentării și calității democrației

Consecințele participării scăzute a tinerilor în procesul politic

3.4 Propuneri de soluții pentru creșterea participării tinerilor în viața politică

Pe baza analizei reprezentării tinerilor pe listele electorale și a obstacolelor identificate, se propun două direcții principale pentru stimularea implicării efective a noii generații în procesul decizional:

Introducerea cotei minime de 20% pentru tineri pe listele electorale

O măsură legislativă eficientă pentru creșterea reprezentării tinerilor este stabilirea unei cote minime obligatorii de 20% pentru candidații sub 35 de ani pe listele partidelor politice. [Council of Europe \(2003\). Handbook on National Machinery to Promote Gender Equality and Action Plans. Strasbourg.](#) recomandă cote de minim 20-30% pentru eficiență. Potrivit rapoartelor [ONU și IPU](#), dar și conform practicii legislative din state precum [Franța](#), [Polonia](#), [Croatia](#) sau [Bosnia și Herțegovina](#), cote mai mici de 20% nu au produs schimbări semnificative. De aceea, pragul de 20% este justificat ca un nivel minim de eficiență, recunoscut pe plan internațional.” Acest lucru indică că un prag de 20% este un nivel minim realist și semnificativ, aliniindu-se la bunele practici internaționale, fără a fi excesiv. Conform Teoriei “ masei critice”,

influența reală începe de la 20-30%. Conform analizei comparative globale a cotelor electorale, sub 15% prezență e simbolică, nu influentă.

Prin urmare, această propunere urmărește:

- Creșterea vizibilității tinerilor în procesul electoral, oferindu-le șanse reale de a fi aleși;
- Alinierea discursului politic cu realitatea: cota minimă asigură că partidele pun în practică promisiunile privind implicarea tinerilor;
- Stimularea generării de politici adaptate tinerilor, deoarece o prezență semnificativă în Parlament permite reprezentarea directă a intereselor noii generații.

Implementarea acestei cote ar putea fi combinată cu mecanisme de monitorizare a listelor electorale de către Comisia Electorală Centrală, pentru a garanta respectarea prevederilor. Cota trebuie să prevadă și mecanisme de distribuție proporțională pe listă, nu aglomerare acestora pe poziții cu probabilitate mică de acordare a unui mandat de deputat.

Dezvoltarea organizațiilor de tineret politice ca structuri cu un nivel ridicat de autonomie funcțională

Pentru a crește capacitatea organizațională și financiară a tinerilor implicați în politică, se recomandă înființarea și dezvoltarea organizațiilor de tineret politice ca entități autonome, cu:

- Gestionarea propriilor resurse financiare: acces direct la finanțări pentru activități politice și de educație civică, în mod similar cu modelul aplicat în țări nordice (Norvegia, Suedia, Finlanda);
- Independență organizațională: posibilitatea de a lua decizii interne privind prioritățile și programele dedicate tinerilor, fără dependență exclusivă de conducerea partidului;
- Formare și mentorat: consolidarea competențelor de leadership, comunicare și campanii politice pentru tineri, facilitând astfel ocuparea pozițiilor eligibile pe listele principale ale partidului.

Prin combinarea cotei minime cu dezvoltarea organizațiilor autonome, se creează un circuit sustenabil de implicare tânără, care nu doar că stimulează participarea electorală, dar asigură și continuitatea generațională în conducerea politică.

Capitolul IV. Concluzii și Recomandări

Analiza evidențiază un decalaj semnificativ între potențialul civic și electoral al tinerilor din Republica Moldova și reprezentarea lor reală în procesul decizional. Deși tinerii reprezintă aproape o treime din electorat și manifestă interes ridicat față de politică, prezența lor pe listele electorale rămâne modestă, media fiind sub 20%, iar accesul pe poziții eligibile este limitat.

Cadrul legislativ actual oferă doar un sprijin parțial, prin alocări financiare destinate activităților pentru tineri, dar nu impune cote minime sau mecanisme obligatorii de includere a acestora pe listele de candidați. Comparativ cu bunele practici din statele nordice și europene, lipsesc instrumentele esențiale care să asigure atât vizibilitatea, cât și autonomia organizațiilor politice de tineret.

Această situație menține un cerc vicios: partidele proclamă susținerea tinerilor, dar fără obligații legislative concrete și fără structuri autonome, participarea acestora rămâne mai mult simbolică decât efectivă. În consecință, se conturează o reprezentare politică dezechilibrată, iar vocea noii generații rămâne slab valorificată, cu impact negativ asupra calității și legitimității democrației.

Recomandări

Introducerea cotei minime de tineri pe listele electorale și mecanisme de distribuire uniformă pe liste

- Modificarea **Codului Electoral** pentru a stabili o cotă obligatorie de minimum 20% candidați sub 35 de ani pe listele partidelor politice, cu poziționare echitabilă conform unei formule similare cotei de gen.
- Monitorizarea și sancționarea nerespectării cotei de către Comisia Electorală Centrală în conformitate cu legislația în vigoare.

Autonomia organizațiilor politice de tineret

- Modificarea **Legii partidelor politice** pentru a permite înregistrarea organizațiilor de tineret ale partidelor ca entități juridice distincte, cu statut propriu și gestiune financiară independentă.
- Asigurarea accesului direct la subvenții de la bugetul de stat, proporțional cu numărul de membri și activitățile desfășurate, după modelul Norvegiei, Suediei și Finlandei.

Alocare bugetară directă pentru implicarea tinerilor în procesele politice și electorale

- Creșterea procentului din alocațiile bugetare dedicate tinerilor de la 10% la minimum 15%, cu condiția utilizării acestora exclusiv pentru formare, leadership politic și campanii de informare. Cât și raportarea detaliată a utilizării alocațiilor bugetare.
- Introducerea unei finanțări suplimentare pentru partidele care depășesc pragul de 20% tineri aleși efectiv.

Programe de educație civică și politică aplicată

- Introducerea în curricula școlară și universitară a modulelor obligatorii de educație civică modernă, axate pe mecanisme electorale, rolul instituțiilor democratice și participarea politică.
- Crearea unui program național de mentorat politic pentru tineri, gestionat în parteneriat de CEC, organizațiile de tineret și societatea civilă.

Facilitarea participării tinerilor din diaspora și din mediul rural

- Implementarea votului electronic și extinderea secțiilor de votare în străinătate.
- Crearea de fonduri pentru campanii de mobilizare și informare adaptate tinerilor din zonele rurale.